

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

II. Quibus entibus conveniat definitio naturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

generare; ita ars operatur ex præjacente materia secunda, unde ars dicitur ornare: 2°, sicut natura producit effectum secundum virtutem propriam; ita ars dirigit effectum secundum regulas proprias: 3°, sicut natura ab imperfectioribus ad perfectiora sensum procedit; ita & ars. Ex his

VIII. Petes, quid motus naturalis prout opponitur violento, & e contra.

IX. Respondeo motum naturalem esse illum, qui est juxta inclinationem ipsius mobilis; violentum verò, qui fit resistente mobili, sive contra ejus inclinationem: unde dic, contra Patrem Ovidum hic, ad motum naturalem non requiri, ut proveniat activè & passivè à natura, id est, ab aliqua parte mobilis, nam motu naturali ignis sursum, & lapis deorsum projicitur; sed sufficere, quòd sit juxta inclinationem Principii passivi seu mobilis; sive ab eo, quod est essentialiter in mobili, activè proveniat, sive ab alio; imò sive mobile sit activum, sive non; altoqui nec aqua ad frigus ab aère, nec ignis ad calorem à sole, moveretur motu naturali, quod haud sine absurdo negabitur. Hinc

X. Colliges frigefactionem ignis ab aqua circumstante, & calefactionem aquæ ab igne circumjacente esse quidem Principio activo & moventi naturalem, prout naturale opponitur super-naturali & libero, non tamen prout opponitur violento (de quo hic); quia sicut violentum sumitur per ordinem ad passum sive mobile (nam, ut dictum est Resolut. 1^a, agens naturale in agendo naturaliter non violentatur) ita & naturale prout opponitur violento, sumitur per ordinem ad passum sive mobile: unde Aristoteles hic dicit *moventia non mota non esse considerationis Physicæ*, sive Principia naturalia: quòd verò tunc aqua diceretur pati violentiam; si impediretur ejus frige factio, & ignis etiam, si ejus calefactio, intelligi debet de violentia latè sumpta, quæ est contra exigentiam naturalem; sicut enim non omne id, quod est secundum exigentiam naturalem moventis, sive Principii activi, est naturale, ut ly naturale opponitur violento, nam movere se sursum est secundum exigentiam hominis, violentum tamen; item movere lapidem sursum, est secundum exigentiam hominis, nec homini tamen, nec lapidi est naturale; non homini, quia motus non est in homine; non etiam lapidi, quia contra ejus inclinationem; igitur nec ulli violentus est, nec ulli naturalis ut opponitur violento, sed potius neuter: ita nec omne, quod est contra exigentiam naturalem Principii activi, est violentum strictè: sed illud solum est naturale, ut opponitur violento, quod est secundum exigentiam naturalem Principii passivi; & violentum strictè, quod est contra, &c. ut dictum est.

D V B I V M I I.

Quibus entibus conveniat definitio naturæ.

R E S O L U T I O I.

XI. **D**ico 1°, materia, forma substantialis, & substantia, sunt natura, secundum quod natura supra describitur ab Aristotele.

XII. Probatur 1^a & 2^a Pars ex eodem libro 2°, Physic. Textu 4°: *Natura aut est subjectum, vel est in*

subjecto. & textu 10. *Natura sic dicitur primo, sicut ipsumque subjectum materies eorum, quæ motus in se, mutationisque Principium habent; alio modo modo ipse forma & species.* b. l. unumquodque non est in eo

XIII. Probatur 2° ratione, pro materia, forma & substantia (de hac enim nulla, quod sciamus auctoritas) materia forma & substantia sunt Principium passivum motus ejus, in quo sunt essentialiter, sive per se primò; sed natura est tale Principium, ergo, &c. Probatur major, quia materia & substantia sunt Principium quod & radicale passivum, & forma Principium quo passivum motus naturalis ejus, in quo sunt essentialiter; sed ly Principium in dicta definitione accipi debet de passivo, ut constat ex Resolutione 1ª Dubii primi; ergo, &c. major assumpti patet pro 1^a & 3ª parte, quia æque sunt subjectum denominationis motus naturalis (ut fatentur omnes) nec una magis quam alia: probatur pro 2ª parte, quia præterquam quòd forma etiam sit partiale subjectum denominationis, est ratio, propter quam motus dicitur esse secundum, vel contra, inclinationem compositi, sive mobilis; nam ipsa est, quæ exigit talem vel talem motum recipi, aut non recipi in composito sive mobili; unde meritò dicitur Principium passivum quo denominationis motus naturalis ejus, in quo est, ergo, &c. Hinc

XIV. Colliges, quòd quando diximus supra Dub. 10. Resolutione 1^a ly Principium & causa in definitione naturæ posita, intelligi de passivo, subaudiendum de passivo denominationis, & non receptionis; alioqui (præterquam quòd nihil sit naturale materiæ prout naturale opponitur violento, de quo hic; sicut ipsi nihil est violentum positivè) sola materia in sententia adstruente accidentia materialia & motus materiales (de quibus Aristoteles) recipi in materia, & solum compositum in sententia adstruente accidentia recipi in solo composito, esset natura, contra Aristotelem supra n. 12. unde licet excludamus Principium activum ut activum à ratione naturæ, non tamen illud excludimus ut passivum denominationis, quod non satis considerant varii Recentiores, ut PP. Arriaga, Ovidus, Telles, &c.

XV. Obicies: Aristoteles non numeravit substantiam inter naturas, ergo non est natura: probatur consequentia, quia si substantia esset natura partialis, jam non distingueretur realiter à natura completa, nihil esset illi realiter superadditum, &c. sed hoc est hæreticum, ergo, &c.

XVI. Respondeo concedendo antecedens: nec mirum quòd Aristoteles substantiam inter naturas non numeravit; quia, ex ignorantia fidei, eam non agnovit; ipsius tamen naturæ definitio illi convenit, ut vidimus, & maxime, quod dicit 5°. Metaph. cap. 4°. *Natura est, ex quo primo inexistente generatur, quod gignitur;* quid enim prius ipsa in genito existit si dicatur basis? deinde ly primo id est essentialiter, numquid essentialiter existit in persona, quæ gignitur? distinguo tamen consequens, ergo non est natura prout ab Aristotele, Ethnicis, & aliis post ipsos, ly natura accipitur pro materia vel forma, concedo consequentiam; prout à Christianis & Catholicis accipi debet pro omni, cui etiam per fidem dumtaxat à nobis cognito, convenit dicta definitio, nego consequentiam: Ad probationem consequentiæ, etiam distinguo, si substantia

sentia esse natura partialis, non distingueretur à natura completa; accipiendo illam præcisè secundum mentem Aristotelis, & Ethnicorum Philosophorum pro composito ex materia & forma præcisè, quo sensu accipiunt Concilia & Patres naturam completam, cum volunt substantiam esse ab illa realiter distinctam, aliquid realiter illi sub vel superaddere, &c. negò; accipiendo illam pro composito ex omni formalitate etiam per fidem cognita, cui convenit allata ab Aristotele naturæ definitio, concedo; verum juxta hunc sensum intelligi non debent Concilia & Patres; sed juxta primum unde dici debet substantiam distinctam realiter à natura secundum se, id est, à composito ex materia & forma præcisè, sive à natura, quæ subsistit & personatur; non verò à natura personante, sive quæ dat subsistere, vel, quod in idem recidit, à natura personata seu subsistente formaliter, & hoc modo explicabis Concilia & Patres.

RESOLUTIO II.

XXVII. Dico 2º: Compositum ex materia, forma & substantia, sive totum ex illis conflatum, est etiam natura, secundum quod natura ab Aristotele supra describitur. Est contra PP. Hurtadum, Ariagam, &c.

XXVIII. Probatur materia, forma, & substantia sunt natura, quia sunt subiectum denominationis motus naturalis, qui est in toto, in quo sunt tamquam partes essentialiter constituentes; ergo à fortiori totum; quia illa sunt tantum subiecta quo denominationis, vel saltem quod partialia, totum verò totale quod; actiones autem & passionis sunt maxime totius suppositi, ergo, &c.

XIX. Confirmatur, id videtur clare colligi ex Aristotele 1º Physic. cap. 10. *Natura quidem sunt animalia, partesque ipsorum, &c.* quod repetit libro 5º Metaph. cap. 4º. *Natura igitur, quod ex amobus his est, ut animalia & partes eorum.* Et hæc confirmari possunt ex 2º Physicorum Textu 12º, *Compositum natura quidem non est* (puta partialis de qua continuò agit) *sed est* (puta natura totalis) *& constat natura* (puta partiali) ergo, &c.

XX. Nec dicas cum P. Poncio Physicæ Disput. 7ª. compositum completum, de quo in Resolutione, non inesse alicui, cui sit Principium motus & quietis, quod est de definitione naturæ. Ne id dicas, inquam, quia totum quidem non est in partibus in quibus est motus, formaliter & tamquam Principium illarum; est tamen in illis fundamentaliter, obiectivè, & tamquam principiatum: cum verò Aristoteles velit totum & partes esse naturam, ut constat ex locis citatis, ex mente ipsius, sub ly in quo subaudiendum vel formaliter & tamquam Principium, si de partiali natura agatur, vel fundamentaliter, obiectivè & tamquam principiatum, si de totali & completa. Hinc

XXI. Petes an corpus completum simplex (si detur) etiam sit natura? an etiam Angeli? Negare Aristoteles videtur, quia ex communi consensu, agit de motu corporeo, ejus, in quo est Principium talis motus; corpus verò simplex, Angeli, &c. neque sumpti obiectivè & fundamentaliter, sunt in eo quod movetur, neque sumpti formaliter; bene autem anima rationalis, etiam separata à corpore, explicando particulam in quo est, per aptitudinem: dic tamen omnia ista esse naturas, sum-

ptà naturæ, prout est Principium motus naturalis, quæ naturale opponitur supernaturali.

D V B I V M I I I.

Quid natura sapdo in Principiis fidei docentis Verbum naturam humanam assumpsisse, non substantiam.

XXII. Hic supponimus, Disputationis gratia, substantiam esse positivam, alioqui si negativa sit, satis patet naturam non esse aliter definiendam, quam Aristoteles eam definiert. Hoc supposito, sit

RESOLUTIO.

XXIII. Dico, natura est id, quod ut quod in eo ordine, in quo reponitur, est 1º affectum formæ, quæ dat esse subsistens. Vide Logicam Disp. de substantia, ubi probatum est hanc definitionem soli materiæ & formæ convenire, quæ solæ, juxta Principia fidei & Aristotelem, sunt naturæ, ergo, &c.

D V B I V M I V.

An Ars possit moliri aliquod opus natura, id est, totum, quod vel sit, vel in se habeat Principium motus & quietis naturalis.

RESOLUTIO.

XXIV. Dico, Ars per se immediatè nullum totum, quod sit, vel in se habeat Principium motus & quietis naturalis, producere naturaliter potest; mediatè verò, applicando activa passivis, mira producere potest.

XXV. Probatur prima Pars, quia ars ex dictis est habitus, vel actus intellectus dictans opus externum faciendum; sed talis actus non habet vim effectivam, utpote improporcionatus nimium, ad dictum totum, ergo, &c.

XXVI. Probatur secunda Pars, quia in herbis, lapidibus & similibus corporibus naturalibus latent virtutes talium entium totalium productivæ, quas vel ope dæmonum, vel longo experimento homines deprehendere possunt, & per earum debitam combinationem & applicationem (quam eadem ope vel experimento edoceri poterunt) dicta entia totalia producere, ergo, &c.

XXVII. Confirmatur, experientia docet ex ovibus sub axilla, vel in furno, calefactis, pullos; ex cadavere bovino, apes; ex herba Basilisco, Scorpiones, educi item, sapientes Egyptios Serpentes fecisse legitur Exodi 7º. & Regionem Montanum aquilam ligneam misisse obviam Carolo 5º. Norembergam adventanti, & cum eo revolasse ad portas civitatis; imò & ejusdem civitatis civem aviculam ferream fecisse, quæ ad singulos convivas volaret susurratum, & rediret pro illius arbitrio, narrant historiae, ergo, &c.

XXVIII. Adde tamen non facillè credendum Paracelsi vel Fieno, aliquos scilicet applicando activa passivis renatos, & hominem minutim confisum, & in vase cum nonnullis activis bene dispositum, ad vitam revocari posse; hæc enim sunt fraudes dæmonis, ut nunc experitur Marchio Villena Hispanus, qui id experiri voluit. Sed

XXIX. Petes, an per artē Chymicam sive purgan-